

“Ritual og modernitet - med særligt henblik på nadver- ritualet mellem åbenbaring og rationalitetshensyn” v/ Lars Qvortrup, Professor i Pædagogisk Sociologi, DPU

Det moderne menneskes liv er fyldt af ritualer. De kan være individuelle (morgenritualer, arbejdsrelaterede ritualer, weekendritualer osv.) eller kollektive (fællessang, fodbold-ritualer, familieritualer). Som allerede Durkheim sagde, er ritualernes funktion at skabe en social solidaritet, der er nødvendig for samfundets ligevægt og beståen. Med Luhmann kunne man sige, at ritualens funktion er at reducere kompleksiteten. I stigende grad har begrebet om ritualen løsrevet sig fra ritualens religiøse grundlag.

En helt anden funktion har det religiøse ritual. Det peger ikke ind i fællesskabet eller mig selv, men ud over og bort fra os selv. Dette ritual forbinder os med noget andet og større. Det er fx nadver-ritualet eller hele gudstjeneste-ritualet. For mig er nadveren det rituelle eller liturgiske højdepunkt i højmesse, der udfolder den religiøse kodes immanens/transcendens, dvs. åbenbarer Gud i vores verden. Men samtidig med at nadverritualet inkarnerer transcendenten i brød og vin, må det, især efter Luther, tage hensyn til moderne menneskers rationalitetsforventninger.

Resultatet er, som også Carsten Pallesen siger, et paradoksalt udsagn om, at "dette (brød) er og er ikke Jesu Kristi legeme".

Dette kan perspektiveres ud i gudstjenesten som arkitektur, musik og ord, der udfolder sig rumligt og temporalt i en stadig balance mellem åbenbaring og rationalitetshensyn.

Åbningsseminar i forskningsnetværket d. 12. oktober 2017, kl. 13.00-17.00

Program:

13.00-13.15: Velkomst

13.15-13.45: "Organiseret kommunikation som synkronisering mellem centralisering og decentralisering"

13.50-14.35: "Nadver som disorganization"

14.35-14.50: Kaffe

14.50-15.35: "Dekonstruktionen af tegnet i Martin Luthers nadverlære"

15.40-16.30: "Paradokshåndtering og ritualproduktion"

16.30-17.00: Reception

LUMEN
LUTHERAN
MENTALITY

CENTER FOR
THE STUDY OF
LUTHERAN
THEOLOGY AND
CONFESSIONAL
SOCIETIES

”Organiseret kommunikation som synkronisering mellem centralisering og decentralisering”

v/ Gorm Harste, Lektor i Sociologi, AU

Med Niklas Luhmanns systemteori må man iagttage forholdet mellem kommunikation og organisation ud fra et andet ordens perspektiv.

Det perspektiv åbner for at kunne se det brud som skabtes med trykpressen mellem på den ene side den højmiddelalderlige lære om korpsånden som en kodificeret semantik om nærvær, re-præsentation og delegation og på den anden side de brud der foregår aktuel med en endnu uoverskuelig it-revolution, som både standardiserer kommunikation og opløser gyldighedskriterier.

Min tese er, at med Luther/Melanchthon, Erasmus og Calvin brød den klassiske korpus-lære sammen, og man måtte spalte inklusionen i kommunikationens organisering med en distinktion mellem konfession og profession. Den spaltning foregik organisatorisk og som forarbejde til statsliggørelsen af estaterne i sidste tredjedel af 1500-tallet. Mediet herfor blev tekster og arkitektur, men (nadver)billeders semantik udgjorde også den tids modeller og metaforer for hvad organisering, kommunikation og – ofte overset – temporal synkronisering skulle blive.

Til at åbne det perspektiv anvender jeg Luhmanns tidsteori om synkronisering. Højmiddelalderlig synkronisering, Reformationernes synkronisering, og den aktuelle it-synkronisering forsøges dermed sammenlignet, bl.a. ud fra spørgsmålet om hvor usamtidigheden og ulydigheden blev af?

“Nadver som disorganization”

v/ Camilla Sløk, Lektor i Offentlig Ledelse, CBS

Hvis en organisation bliver til i kraft af kommunikation, set i et systemteoretisk perspektiv, hvilken form for kommunikation er den lutherske nadver i givet fald? Muligvis en opløsning af eksisterende organisationer og organisering, idet dens teologi og realpræsens for det første opløser ideen om virkelighed, og gør denne til mindst to: både den forudfattede virkelighed og den nye virkelighed igennem nadveren.

Nadverpraksis i dagens folkekirke udfordrer organisationsbegrebet i traditionel forstand, da praksis, i forhold til Luthers oprindelige idé om bod (syndserkendelse) før nadver, for længst er forladt, og i stedet er ”alle” inviterede til nadver. Hvilken form for kommunikation er denne nadverpraksis til deltagerne, og ikke-deltagerne, i nadverbordet?

I Luhmanns distinktionsanalyse er systemer (og organisationer) karakteriseret ved at træffe en forskel imellem indenfor og udenfor. Nadverpraksis i dag etablerer på samme tid en forskel imellem deltager/ikke-deltager. Samtidigt med at den opløser denne og derigennem inviterer ikke-deltageren med som deltager ved 1) at være inviteret betingelsesløst, og 2) at være tilskuer og medvidende.

“Dekonstruktionen af tegnet i Martin Luthers nadverlære”

v/ Carsten Pallesen, Lektor i Teologi, KU

Sætningen Dass diese Worte Christi 'Das ist mein Leib' noch fest stehen (1527) er en hovedsætning, der læst dialektisk vender sig om indefra. Den bevæger sig og står fast på samme tid i en spejling, der ifølge Hegel kendetegner den 'spekulative sætning'. Sætningen er med moderne vokabular 'selvdekonstruktiv': Dette (brød) er og er ikke Jesu Kristi legeme.

Oplægget vil udfolde hermeneutiske, teologiske, socialfilosofiske og mediefilosofiske perspektiver heraf ud fra G.W.F. Hegel, J.Derrida og N.Luhmann.